

FOTO: TIMEA HORVAT

XXV. Dani hrvatskoga pučkoga teatra u Hercegovcu s kazalištarcima iz Koljnofa i Petrovog Sela

8. – 9. stranica

Druženje u Kozaru

7. stranica

Sajam turizma

10. stranica

Međunarodni fašnik

14. stranica

Komentar

Odlučni i ustrajni u borbi za materinski, hrvatski jezik

Hrvati u Mađarskoj stoljećima su očuvali svoj materinski jezik, čak i u vrijeme kada su im vlasti bile iznimno nesklone, kada su im uskraćivana jezična prava u školi i crkvi, kada hrvatski jezik nije bio poželjan ni na ulici, ali se nije mogao zatrti. Uprkos tomu jezik se i dalje čuvao i njegovao u obiteljima, te u užoj zajednici, prenosio se s naraštaja na naraštaj.

Znali su to i naši Santovci u drugoj polovini 19. stoljeća kada su nasrtali na hrvatski jezik, uskraćivanjem jezičnih prava u školama i u crkvi rezultirali žestokim otporom, a sve to u borbi za očuvanje materinskog, hrvatskog jezika. Bili su odlučni i ustrajni, toliko da ih je to – do duše, ne samovoljno, jer su bili zavedeni i izigrani – dovelo do napuštanja katoličke vjere, i prijelaza u pravoslavnu, pa i kalvinističku, te nazarensku vjeru. Sjećanje na 12. ožujka 1899. godine zajednica santonvačkih Hrvata Šokaca danas čuva kao Spomendan mjesne zajednice. U spomen na to svake godine služi se hrvatska misa s nakanom za očuvanjem katoličke vjere i materinske hrvatske riječi. Uprkos nemilim događajima, borba za očuvanje jezika nije bila uzaludna. Svih ovih 120 godina on se očuvao u crkvi gdje se do danas održavaju redovite nedjeljne hrvatske mise. Uslijed naizmjeničnih hrvatskih i mađarskih crkvenih godina i tjedana, svake druge godine svi glavni obredi o najvećim blagdanima, za Božić i Uskrs, služe se na hrvatskom jeziku, jednako kao i svakoga drugog tjedna poslen-danske mise. Slično je i s drugim obredima. Primjerice, i župne pobožnosti križnoga puta u korizmeno vrijeme petkom naizmjenično se obavljaju na hrvatskom i mađarskom jeziku. Do danas se očuvao i crkveni pjevački zbor hrvatske zajednice koji redovito pjeva mise i u drugim naseljima, sudjeluje na susretima hrvatskih crkvenih zborova, pjeva i Muku Isusa Krista na Cvjetnicu i Veliki petak.

Premda su nam prava zajamčena, mogućnosti osigurane, borba za očuvanje jezika i samobitnosti i dalje traje. Sada sve ovisi o nama, hoćemo li se koristiti svojim pravima, hoćemo li upisati svoju djecu u vrtić i školu s nastavom hrvatskoga jezika, hoćemo li tražiti mise, dvojezične natpise javnih ustanova, ulica na hrvatskome jeziku, tamo gdje oni ne postoje, ili ćemo ostaviti da se sve gubi, te da polako padne u zaborav vremena.

S. B.

Glasnikov tjedan

javnu raspravu sa za i protiv kroz slobodu izražavanja svakoga pojedinca.

Pod sloganom „Oteliste medije, novinarstvo ne damo!“ u Zagrebu je početkom ožujka ustrojen prosvjed u organizaciji Hrvatskoga novinarskog društva radi upozoravanja kroz osam zahtjeva protiv cenzure koje su dostavili nadležnim državnim tijelima. Znakovito je da se danas na pragu trećega tisućljeća u posve globaliziranome svijetu Coca-Cole, kapitala, vlasti i politika sve rjeđe mogu kao primjer istaći visoki dosezi medijskih sloboda jer je sloboda tiska i egzistencijalni i drugi pritisak na novinare sve ugroženija i sve jača, ističe se povodom Dana slobode medija svake godine 3. svibnja. U Mađarskoj se Dan tiska slavi 15. ožujka kao spomen na dvanaest teza Četrdesetosmaške revolucije. Tako moćno zvuči Mit kiván a magyar nemzet! U prvoj točki ovo: Kivánjuk a' sajtó szabadságát, cenzura eltörlését. Ono što je opasno u svijetu trećega tisućljeća jest posvemašnja egzistencijalna ugroženost novinara koja rezultira autocenzurom.

Otkada je svijeta i ovinstva, novinstvo se nekada glasnije, a nekada tiho i pretiho bori protiv cenzure i pritiska na istinito,

Sloboda medija u ovisnosti je o razini demokracije i razvijenosti društva i zajednica u kojima i u ime kojih oni djeluju. Sloboda osigurava raznolikost bez straha, i ne samo u medijima, pluralističku

objektivno i nepristrano novinstvo u interesu javnosti.

Zagrebački prosvjednici u svojim zahtjevima među ostalim traže ukidanje protuustavnih internih akata u medijskim kućama kojima se novinarima zabranjuje da bez suglasnosti nadređenih javno progovore o pritiscima i ograničavanjima novinarske slobode, koje trpe u medijima za koje rade. Zahtijevaju i da se u Zakon o medijima ugradi odredba prema kojoj novinar ima ne samo pravo nego i obvezu svoje strukovne udruge javnost upozoriti na pritiske kojima je izložen u glasilu u kojem radi te da mu se zbog tog upozorenja

ne može dati otkaz, a skinuti suradnja, umanjiti plaća ili pogoršati status. Traže poštivanje zakona kojima se štiti profesionalna cjelokupnost i autonomija novinara, smatrajući novinarstvo javnim dobrom koje je potrebno čuvati i odnositi se prema njemu s posebnom pažnjom.

Položaj i uloga te zakonske okvire djelovanja manjinskih medija određuje Zakon o narodnostima.

Uz njega tu su i odredbe Zakona CLXXXV. iz godine 2010. Tako u članku 48 stavku 2 Zakona o narodnostima stoji: Poradi proizvodnje, izdavanja i širenja narodnosnih programa, tiskanih ili internetskih medija proizvođači medijskih sadržaja i izdavači medijima financiranim iz državnoga proračuna tijekom djelovanja trebaju osigurati slobodu mišljenja i slobodu tiska, ostvarivanje nepristranog i svestranog informiranja. U članku 44 stavku 2 Zakona o narodnostima određen je pojam narodnosnih medija financiranih iz državnoga proračuna kao javnih servisa radi čuvanja i jačanja, njegovanja materinskog jezika i kulture, obogaćivanja, i zadovoljavanje kulturnih potreba narodnosti.

Branka Pavić Blažetin

„Otkada je svijeta i novinstva, novinstvo se nekada glasnije, a nekada tiho i pretiho bori protiv cenzure i pritiska na istinito, objektivno i nepristrano novinstvo u interesu javnosti.“

Čitajte i širite Hrvatski glasnik, tjednik Hrvata u Mađarskoj!

HRVATSKI glasnik

Kako do energetske učinkovitosti nekretnine u Vlašićima gdje djeluje poduzeće Zavičaj d. o. o.?

Do sada je uloženo umalo jedan i pol milijuna eura u nekretninu u Vlašićima

Krajem veljače predsjednik HDS-ove Skupštine Ivan Gugan i glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozo Solga sastali su se u Ministarstvu regionalnog razvoja i europskih fondova Republike Hrvatske sa suradnicima ministrice Gabrijele Žalac kako bi razmotrili načine kojima bi trebao udovoljiti poduzeće Zavičaj d. o. o. kako bi mogao predati natječaj za energetska učinkovitost i obnovu pročelja zdanja u kojem djeluje tvrtka Zavičaj. Još 2003. godine Hrvatska državna samouprava od hrvatske vlade dobila je na uporabu tada trošno i napušteno zdanje u selu Vlašićima na otoku Pagu, u kojem je pokrenula djelovanje tvrtke Zavičaj d. o. o. koju je tada utemeljio HDS. Polako se približava isteku rok uporabe od dvadeset godina i HDS ulaže napore i pregovara kako bi se riješio status nekretnine u koju je od 2003. do danas hrvatska zajednica u Mađarskoj uložila golemu sredstva iz državnoga proračuna Mađarske, kako na obnovu zdanja tako na proširenje, uređenje, legalizaciju, popravke...

Kako kaže HDS-ov predsjednik Ivan Gugan, već smo pet godina u stalnim pregovorima kako bismo ugovorom dobili novi rok uporabe ili kako bismo dobili u vlasništvo taj objekt. Mnogo napretka nema, ali ipak je važno da je Sabor Republike Hrvatske prihvatio zakon o državnoj imovini te sada možemo razgovarati o statusu spomenute nekretnine. Vjerujem da ćemo u roku od nekoliko mjeseci ponovno moći sjesti i pomoću Središnjega državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske i Ministarstva za državnu imovinu naći prihvatljivo rješenje.

O čemu se razmišlja, pitamo HDS-ova predsjednika o dobivanju koncesije na recimo sto godina ili o dobivanju vlasništva nad nekretninom. Kaže da, nažalost, još nisu počeli raspravu na tu temu, ali je sada optimist i misli da će se u ovoj godini naći neko rješenje. Dodaje da po informacijama koje imaju nekretnina je jedan kroz jedan u vlasništvu Republike Hrvatske.

Bez obzira na sredstva uložena u nekretninu u posljednjih petnaest godina, ona zahtijeva daljnju obnovu. Kako kaže predsjednik Gugan, činjenica je da je uloženo prilikom dobivanja nekretnine u

njezinu obnovu oko milijun eura, uglavnom Vlade Mađarske, ali i Vlade Republike Hrvatske. Europskim se projektom sagradio wellness-centar, a prije tri godine, također novcima Mađarske, uloženo je oko milijun kuna za unutarnju obnovu, obnovu sanitarnih čvorova. Ako se to zbroji, to je gotovo jedan i pol milijuna eura koliko se do sada uložilo u nekretninu. Nažalost, vjerojatno je to i posljedica da kod prvotne obnove se dogodilo više propusta, kaže Gugan ne ulazeći u pojedinosti. Pogleda li se zgrada izvana, da se zaključiti i to kako ne bi smjela biti za toliko godina u tako lošem stanju. Vjerojatno se pri obnovi nije uzelo u obzir da je to otok Pag, snažna bura, i specifični vremenski uvjeti. Nažalost, zbog svega rečenoga ima posljedica i zato pokušavamo naći izvore za obnovu fasade i okoliša zgrade, zaključuje.

Hrvatska državna samouprava u ladici ima izrađen projekt obnove već nekoliko godina i pokušava na raznorazne načine doći do sredstava. Ima raznih fondova Europske unije koji bi se mogli iskoristiti za narečeno. Pripremljenim projektom željelo se primijeniti spomenute fondove kojima se koristi Republika Hrvatska, ali s obzirom da do isteka ugovora o korištenju nekretnine ima manje od pet godina, ne zadovoljava se tim uvjetima. Vlasnik je nekretnine Republika Hrvatska i cilj je naći moguće rješenje u Ministarstvu regionalnog razvoja i europskih fondova kako bi zajedno našli mogućnost predaje natječaja za obnovu. Posjet Ministarstvu

regionalnog razvoja i europskih fondova Republike Hrvatske je dogovorio još prosinca 2018. godine glasnogovornik Jozo Solga kada je bio u izaslanstvu premijera Orbána prilikom njegova posjeta Republici Hrvatskoj. Ministrica je bila na vladinoj sjednici ali su nas primili njezini suradnici Tajana Huzak, pomoćnica ministrice zadužena za razvoj otoka, i Kristina Bilić, pomoćnica ministrice zadužena za regionalni razvoj. Mi smo razložili naš status, a poslali smo unaprijed i cijeli elaborat, kaže Gugan. Nažalost, do kraja godine neće biti raspisan natječaj koji bi nama odgovarao, ali su pomoćnice ministrice Žalac pristupile pozitivno problemu i traže se druga rješenja, postoji nekoliko mogućih inačica koje ćemo pokušati iskoristiti, ako se može, do kraja godine, a ako ne, onda ćemo krajem godine primijeniti natječaj za energetska učinkovitost koji će tada biti raspisan, zaključuje Gugan.

Nekretninu je ugovorom na uporabu 2003. godine dobio HDS, a njom upravlja poduzeće registrirano u Republici Hrvatskoj. Kako kaže predsjednik HDS-a Ivan Gugan, nada se kako će Republike Hrvatske pomoći HDS-ova nastojanja to više što u toj nekretnini, u Vlašićima i na Pagu boravi godišnje pestotinjak hrvatske djece iz Mađarske i brojni Hrvati koji su 2018. godine ostvarili gotovo 11 tisuća noćenja, što je, kaže Gugan, oko pet milijuna kuna u hrvatskom proračunu.

Branka Pavić Blažetin

Izješće predstavnika Hrvata u Mađarskom parlamentu

Prema rezultatima parlamentarnih izbora 2018. godine, hrvatsku zajednicu u Mađarskom parlamentu i sljedeće četiri godine zastupat će predstavnik s pravom glasnogovornika. Poslije primljene vjerodajnice prisegnuo sam pred predsjednikom Parlamenta i počeo svoj rad bez primopredaje tekućih zadataka. Konstituirajuća sjednica Parlamenta održana je 8. svibnja i (proljetno i izvanredno) zasjedanje trajalo je do 20. srpnja 2018. godine. U međuvremenu je utemeljen novi Narodnosni odbor (u daljnjem: Odbor) s dvanaest članova, no nažalost predstavnik armenske zajednice nije preuzeo svoj mandat ni do današnjeg dana.

Ponovno izabrani premijer brigu o narodnosnoj politici povjerio je svom zamjeniku **Zsoltu Semjénu**. Odbor je na prvoj sjednici saslušao kandidata i podržao imenovanje ministra. Kao član Odbora, dao sam suglasnost za novi sustav, ali potrebno je kritično izjaviti da obavljanje poslova unutar ministarstva podosta otežava djelovanje državnih samouprava.

Djelovanje „novog upravnog sustava“ započelo je 18. srpnja 2018. godine, kada je održan **sastanak** između **gospodina Miklósa Soltésza**, državnog tajnika za vjerske i narodnosne odnose te za pomoć progonjenim kršćanima, i **dr. Zoltána Fürjesa**, zamjenika državnog tajnika za vjerska i narodnosna pitanja te predstavnika narodnosti i predsjednika državnih samouprava.

Iako nisu uzeti u obzir moji prijedlozi o ustrojenju i pravilniku rada, Odbor je održao „konstituirajuću sjednicu“.

Glasnogovornici su utemeljili tri pododбора:

- **Nadzorni pododbor** koji prati izvršenje, ekonomski utjecaj i deregulacijske procese zakona koji spadaju pod nadležnost Narodnosnog odbora

- **Pododbor za javnu prosvjetu, kulturu i vjerska pitanja**

- **Pododbor za samouprave, vanjsku politiku i proračun.**

Postao sam član **Nadzornog pododбора** i **Pododбора za proračun, za samouprave i vanjsku politiku** te sam delegirani član **Odbora za proračun** i **Odbora za zakonodavstvo pri Parlamentu**, s pravom konzultacije.

Utemeljena je **Skupina prijateljstva Hu-Hr** u sklopu **Interparlamentarne unije** (IPU) – čiji sam dopredsjednik – koja radi na poboljšanju veza i odnosa te suradnje između Mađarskog parlamenta i Hrvatskog sabora.

Od 21. studenoga 2018. godine djelujem kao izabrani član **Odbora za narodnosne potpore**, koji je zadužen za davanje prijedloga za odluku premijerstva o narodnosnim natječajima, na temelju čije preporuke davatelj potpore konkretizira svoju odluku o narodnosnim potporama. Odbor – po svome djelokrugu – ovlašten je za davanje zakonskih prijedloga, za praćenje gospodarskih utjecaja izvršenjem dotičnih zakona i deregulacijske procese te za održanje javnih saslušanja. Odbor treba biti u

stalnom kontaktu s predstavnicima manjinskih samouprava, ustanova i civilnih udruga, a s druge strane, s parlamentarnim odborima i službenim pravobraniteljskim ustanovama.

Prema prihvaćenim obvezama i zadatcima, tijekom razdoblja formirao sam glasnogovornički kabinet i savjetnički kadar iz članova hrvatske zajednice.

U proljetnom je razdoblju Narodnosni odbor raspravljao o sljedećim zakonima, pravnim promjenama:

- T/503: Zakonski prijedlog o državnom proračunu za 2019. godinu

- T/629: Zakonski prijedlog za izmjenu i dopunu osnivačkih zakona državnoga proračuna za 2019. godinu

- T/714: Prijedlog za izmjenu i dopunu zakona vezanih za izbore.

Jesensko je zasjedanje Parlamenta počelo 17. rujna i trajalo do 13. prosinca. Za vrijeme saziva Odbor je održao osam sjednica, raspravljalo se o ovim zakonima, pravnim promjenama:

- Rasprava o prijedlogu za izmjenu i dopunu zakona o javnoj prosvjeti (Zakon br. CXC iz 2011. g.)

- T/1671: Zakonski prijedlog za izvršenje zakona XC. iz 2016. o državnome proračunu za 2017. godinu

- T/2061: Zakonski prijedlog za izmjenu i dopunu Zakona o javnoj prosvjeti (Zakon br. CXC iz 2011. g.) – prijedlog Narodnosnog odbora

- T/2931: Zakonski prijedlog o poreznim obvezama prema Europskoj uniji i o poreznoupravnim izmjenama dotičnih zakona

- T/2940: Zakonski prijedlog o obrazovnom registru

- T/3620: Prijedlog za izmjenu i dopunu zakona br. CXCV. iz 2011. godine (Áht)

- T/3609: Zakonski prijedlog o popisu pučanstva u 2021. godini

- T/3618: Prijedlog za izmjenu i dopunu zakona o pravnom položaju vjerskih zajednica (Zakon br. CVVI. iz 2011. godine)

- Odbor je raspravljao i o izvješću o položaju nacionalnih manjina u Mađarskoj (razdoblje veljača 2015. – veljača 2017.; B/2160)

- Odbor je izabrao svoje članove u Odbor za narodnosne potpore.

- Odbor je u okviru svojega djelovanja raspravljao o ovim temama i saslušao nadležne osobe:

- **Attilu Fülöpa**, državnog tajnika Ministarstva ljudskih resursa, **dr. Karinu Mészáros**, generalnu ravnateljicu EMET-a, **dr. Zoltána Fürjesa**, zamjenika državnog tajnika za vjerska i narodnosna pitanja, i **gospodina Zalána Rudolfa Erdélyija**, generalnog direktora Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.-a u temi korištenja narodnosnih potpora;

- **gospodina Jánosa Sülija**, ministra bez lisnice, o temi „**Aktualnosti vezane za projekt Paks II.**“ (održana je ispostavljena sjednica u Pakši (Paks) u okviru posjeta atomske centrale);

– **dr. Gabriellu Hajnal**, predsjednicu KLIK-a, **dr. Zoltána Maruzsu**, zamjenika državnog tajnika Ministarstva ljudskih resursa, u temi zakonske regulative narodnosnih javno-prosvjetnih ustanova u održavanju Centra Klebelsberg;

– o izvješću vezanog za program narodnosnih pedagoga i obrazovanje narodnosnih odgojitelja.

Nadzorni je pododbor o položaju narodnosnih javnih zbirka saslušao gđu **Anikó Herter Krucsainé**, zamjenicu državnog tajnika za kulturu.

Važniji susreti i događanja:

Od preuzimanja dužnosti, za mene je bitna dobra **suradnja s hrvatskim diplomatskim ustanovama** u Mađarskoj, tako i s **Veleposlanstvom Republike Hrvatske u Budimpešti** i **Generalnim konzulatom Republike Hrvatske** u Pečuhu. U društvu HDS-ova predsjednika Ivana Gugana raspravljalo se o položaju hrvatske zajednice u Mađarskoj i o mogućoj suradnji s matičnom državom. Mogu izjaviti da su dogovori između njegove ekscelencije **Mladena Andrića**, veleposlanika Republike Hrvatske u Budimpešti, gospodina **Drage Horvata**, generalnog konzula Republike Hrvatske u Pečuhu i mene redoviti.

Održan je **susret između predsjednika Mađarskog parlamenta i Hrvatskog sabora**. Kao član delegacije, pribivao sam sastanku predsjednika Gordana Jandrokovića i Lászlóa Kövéra u Pečuhu i Osijeku, 4. listopada 2018. godine.

Na poziv povjerenika ministra za međudržavne odnose susjednih zemalja, gospodina Ferenc Kalmára, u društvu HDS-ova predsjednika Ivana Gugana, 12. listopada 2018. godine održan je sastanak za pripremu sjednice mješovitog odbora dviju vlade.

U okviru **Tjedna hrvatske kulture** proslavili smo **25. godišnjicu** Hrvatske osnovne škole i gimnazije u Budimpešti. Na jubilarnu priredbu, između ostalih, odazvali su se i mnogi visokorangirani gosti, zamjenik premijera Mađarske **Zsolt Semjén**, izaslanik predsjednika Vlade Republike Hrvatske, državni tajnik Središnjega državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske **Zvonko Milas**, državna tajnica za političke poslove Ministarstva vanjskih i europskih poslova Republike Hrvatske **Zdravka Bušić**.

Poslije više od sedam godina, 3. prosinca 2018. godine, premijer **Viktor Orbán** obavio je službeni posjet u Republici Hrvatskoj. Kao član premijerove delegacije, primljen sam kod premijera **Andreja Plenkovića** i članova Hrvatske vlade. Poslije je slijedio sastanak u Hrvatskom saboru s predsjednikom Gordanom Jandrokovićem i zastupnicima. Posjet je završio na Pantovčaku kod predsjednice Kolinde Grabar-Kitarović.

U zgradi Mađarskog Parlamenta održan je znanstveni skup o **150. obljetnici Hrvatsko-ugarske nagodbe**. Povodom konferencije odazvali su se predsjednik Hrvatskog sabora Gordana Jandroković i predsjednik Mađarskog parlamenta László Kövér, i održali smo radni sastanak.

Održan je osobni susret s gospodinom **Zvonkom Milasom**, državnim tajnikom i ravnateljem Središnjega državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske. Na sastanku smo s predsjednikom Hrvatske državne samouprave Ivanom Guganom raspravljali o temama poput financijske i moralne pomoći hrvatskoj zajednici u Mađarskoj sa strane Republike Hrvatske, o poboljšanju medijske vidljivosti i unapređenju postojećih veza između Hrvata u Mađarskoj i matične države.

Zajedno s čelnicima Hrvatske državne samouprave (s predsjednikom Ivanom Guganom i dopredsjednicom Angelom Šo-

kac Marković) i predsjednikom Saveza Hrvata, gospodinom Josom Ostrogoncem, organiziran je sastanak s državnim tajnikom **Róbertom Zsigóom** i bajskim gradonačelnikom, gospodinom Róbertom Fercsákom, u svezi s pružanjem potpore hrvatskoj zajednici u bačkoj regiji i glede „bunjevačkog pitanja“.

Kao član Odbora, pribivao sam susretu s izaslanstvom **Odbora Europske povelje o regionalnim ili manjinskim jezicima** i s **Bošnjačkim nacionalnim vijećem**.

Na poziv ravnatelja Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj, dr. sc. Stjepana Blažetina, rado sam se odazvao na dvodnevni XIV. Međunarodni kroatistički znanstveni skup, koji je bio posvećen važnim obljetnicama iz povijesti hrvatske zajednice u Mađarskoj.

Na poziv **Pučkoga visokog učilišta u Lakiteleku**, u društvu Ivice Kovačića održano je predavanje za polaznike hrvatsko-mađarske prevoditeljske radionice.

Na godišnjemu **stručnom usavršavanju pedagoga**, na otoku Pagu sam anketirao nastavnike i učitelje obrazovnih ustanova u Mađarskoj, u kojima se predaje hrvatski jezik i nakon sumiranja pristiglih anketa prosljedio sam njihove prijedloge i zapažanja – preko Narodnog odbora – nadležnim službenicima.

Od početka mojeg mandata gajimo dobre veze s predstavnicima općina, ustanova i civilnih udruga iz Republike Hrvatske glede apliciranja zajedničkih projektnih prijedloga unutar programa **Interreg HU-HR**. Uspješno smo pokrenuli više stručnih sastanaka i pripremnih dogovora s partnerima s obje strane rijeke Drave. Kao s bivšom generalnom konzulicom, gđom Vesnom Haluga, tako i s novoimenovanim generalnim konzulom, gospodinom Dragom Horvatom, nastojat ćemo nastaviti dobru praksu zadnjih godina i uspješno potpomagati te finalizirati apliciranje hrvatsko-mađarskih međunarodnih projekata koji su od obostrane koristi za hrvatsku zajednicu u Mađarskoj i za Republiku Hrvatsku.

Moj djelokrug obuhvaća i aktivnu **suradnju s hrvatskim samoupravama, civilnim udrugama te mjesnim i županijskim samoupravama** gdje žive Hrvati. Zato je istaknuti cilj mojeg rada da u razdoblju svojeg mandata posjetim naše zajednice i pribivam sjednicama i skupovima nadležnih tijela.

Kao predstavnik Hrvata u Mađarskom parlamentu, učinit ću sve za dobrobit naše zajednice i nadalje ću predstavljati interese Hrvatske državne samouprave.

U Budimpešti 2. veljače 2019. godine

Jozo Solga

Pismo izvješće glasnogovornika Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozе Solge, uz 2. točku dnevnoga reda sjednice Skupštine Hrvatske državne samouprave održane 2. veljače 2019. godine.

Jozo Solga

PREDSTAVNIK HRVATA U MAĐARSKOM PARLAMENTU - GLASNOGOVORNIK

Adresa: H-1055 Budapest, Széchenyi rkp. 10. | Hrvatski dom – H-7621 Pécs, Jókai tér 11.
E-mail: szolga.jozsef@parlament.hu | jozsolga@gmail.com
Mob.: +36 30 266 8191 | +36 30 459 1897

Sjednica Županijske hrvatske samouprave u Baji

Prihvaćen Proračun i Plan rada za 2019. godinu

U županijskome Domu narodnosti u Baji 18. veljače ove godine održana je prva redovita sjednica Vijeća Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije (HSBKŽ). Uza županijske vijećnike sjednici su pribivali i stalno pozvani gosti, predsjednik i zastupnici Hrvatske državne samouprave iz Bačke, te predsjednici mjesnih hrvatskih samouprava.

Nakon srdačnih pozdravnih riječi predsjednika Jose Šibalina, te prihvata dnevnoga reda, predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Gugan izvijestio je o državnim priredbama koje će se ove godine održati u Bačko-kiškunskoj županiji, a to su Državni tamburaški festival (Baja, 11. svibnja), Biciklijada „Crotour 2019“ (Bačka, 23. – 25. kolovoza), Državni Dan Hrvata (Baja, 16. studenoga). Predsjednik Ivan Gugan upoznao je

Sjednici je pribivao predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Gugan.

Županijsko vijeće s djelovanjem, zadatcima i mogućnostima novoutemeljenoga Kulturnog centra bačkih Hrvata sa sjedištem u Baji. Kako uz ostalo reče, ustanova koja je započela s djelovanjem, ponudit će suradnju županijskoj i mjesnim hrvatskim samoupravama, odnosno svim bačkim Hrvatima. Za to ima proračun od 15 milijuna forinta. Kupljena zgrada u samome središtu grada, u Tánacsicsevoj ulici pod brojem 15, trebat će obnovu koja će stajati nekoliko desetaka milijuna forinta, a u slučaju dodijeljene potpore mogla bi započeti do ljeta ove godine.

U nastavku sjednice Županijsko vijeće između ostalog jednoglasno je prihvatilo odluke o Proračunu za 2019. godinu s jednakim prihodima i rashodima od 2 327 417 forinta, te o Planu rada i Kalendaru programa za 2019. godinu. Među prihodima predviđen je iznos potpore za djelovanje od 1 000 040 forinta, te ostatak od prošle godine u iznosu 1 287 417 forinta. Rashodi su planirani s materijalnim izdatcima u iznosu 1 327 417 forinta za troškove održavanja sjednica, odnosno za troškove priredaba, a milijun forinta za podupiranje djelovanja, programa mjesnih samouprava, udruga i ustanova od regionalnoga značenja. Na temelju pristiglih molba, Vijeće je odlučilo i o podupiranju Visoke škole Józsefa Eötvösa za usavršavanje hrvatskih odgojitelja, učitelja i nastavnika (50 000 Ft), garske Hrvatske samouprave za Muško prelo (100 000 Ft), čavoljske Hrvatske samouprave za Gostovanje u prijateljskom naselju Čačincima (130 000 Ft), te Plesnoga kruga „Šugavica“ za hrvatsku plesačnicu (50 000 Ft).

Na sjednici je preispitan i ugovor o suradnji Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije s mjesnim hrvatskim samoupravama, koji je zbog promjena ugovora s Hrvatskom državnom samoupravom poništen.

Stipan Balatinac

SANTOVO

Dani hrvatskoga jezika i kulture

U suorganizaciji Hrvatske samouprave, Hrvatske osnovne škole i Rimokatoličke župe, odnosno Hrvatske vjerske zajednice, od 12. do 27. ožujka održavaju se Dani hrvatskoga jezika i kulture. Tradicionalna manifestacija poradi očuvanja materinskoga hrvatskog jezika i katoličke vjere priređuje se povodom obilježavanja Spomendana santovačke hrvatske zajednice (12. ožujka 1899.), odnosno dana objave Deklaracije o položaju i nazivu hrvatskoga jezika (17. ožujka 1967.), te Međunarodnog dana materinskoga jezika (21. veljače 1991.). Hrvatska se zajednica prisjeća 120. obljetnice napuštanja katoličke vjere dijela santovačkih Hrvata i prijelaza u pravoslavnu vjeru u nastojanju da očuvaju svoj materinski jezik i nacionalnu samobitnost. Svake se godine obljetnica obilježava s misom na hrvatskom jeziku, s nakanom za očuvanje katoličke vjere i materinskoga hrvatskog jezika. Hrvatska se zajednica prisjeća i 35. godišnjice smrti Stjepana Velina (1920. – 1984.) istaknutoga društvenog, kulturnog djelatnika i ravnatelja santovačke Hrvatske škole. U organizaciji Hrvatske škole, 12. ožujka u Santovu gostuje pečuško Hrvat-

ska kazalište koje će u mjesnom domu kulture, s početkom u 10.30 prikazati priču za djecu Shela Silversteina s naslovom „Drvo ima srce“, a 13. ožujka u knjižnici doma kulture u 13 sati organizirat će školsko natjecanje u kazivanju hrvatskih stihova. Tom će prigodom ugostiti i skupinu hrvatskih učenika iz Monoštora (Bački Monoštor), koji će se predstaviti s prigodnim kulturnim programom. Dani Hrvatskoga jezika završavaju 25. do 27. ožujka trodnevnom duhovnom pripravom koju će – uz misno slavlje, prigodnu propovijed i ispovijed na materinskome hrvatskom jeziku – sva tri dana, s početkom u 16.30 u župnoj crkvi voditi János Strigovics, velečasni u miru, iz vojvođanskog Bezdana.

S. B.

Udruga šokačkih Hrvata 16. ožujka 2019. godine

organizira godišnju skupštinu koja će se održati u santovačkoj „Čajani“ (Teaház), s početkom u 18 sati. Dnevni red: 1. Financijsko izvješće za 2018. godinu, 2. Planovi za 2019. godinu, 3. Razno. Kako nam uz ostalo reče predsjednik Stipan Kovačev, tom se prigodom može uplatiti i godišnja članarina, a po završetku sjednice večer se nastavlja druženjem i zajedničkom večerom.

Ženske poklade u Kozaru

Hrvatska narodnosna samouprava toga sela organizirala je i ove godine već redovitu priredbu za vrijeme poklada, 24. veljače ove godine. Program se organizira u spomen nekadašnjega šokačko-hrvatskog običaja koji se veže uglavnom za Kozar i Katolj, za običaj Ženskih poklada. Nekada su se Hrvatice iz naselja okupile i zajedno otišle na brdašce Ritič, gdje su bili podrumi i klijeti tamošnjih stanovnika. Tamo su se toga dana žene veselile, pjevale i plesale bez muškaraca. No neki muškarci zbog znatijeje nisu mogli izostati iz veselja, oni su se obukli u žensku nošnju i tako posjetili žensku priredbu. Ali su ih žene uvijek opazile, svukle im nošnju i potjerale ih nazad u selo.

Plesači KUD-a Marica

Vera Šajnović i Eržika Orovica uz pratnju harmonikašice Emese Krasznai

Ženski pjevački zbor Augusta Šenoae

Najmlađi plesači KUD-a Marica

Taj običaj žele Kozarci sačuvati priredbom vezanom za tu navadu, ali danas se već ne ide u Ritič, nego se u domu kulture okupljaju svi Hrvati iz naselja i skupa se zabavljaju. Tako je to bilo i ove godine. Organizatori su pripremili kulturni program za sve nazočne, u kojem su sudjelovali pečuški Ženski pjevački zbor Augusta Šenoae, pjevačice Vera Šajnović i Eržika Orovica uz pratnju harmonikašice Emese Krasznai, Kulturno-umjetničko društvo Marica, te Orkestar Vizin. Na jednosatni bogati kulturni program pristigli su ne samo Kozarci nego u velikom broju i vršendski, olaski i salantski Hrvati koji su organizirali autobuse priredbu, kao i Hrvati iz Kujinja, Pogana, Katolja, Mohača... Dom kulture bio je prepun veselih Hrvata. Nakon

folklornoga programa organizatori su ponudili svakoga ukusnom večerom, domaćom sarmom, koju su pripremile Kozarkinje. Kao i svake godine, tako i ove uza svirku Orkestra Vizin nudili su se kolači i osobite pokladnice, razgovaralo se i veselilo kako je to za vrijeme poklada.

Ramona Štivić

Ženske poklade

Dana 5. ožujka okupljale smo se oko 2-3 sata poslijepodne. No nismo išle u „planinu“ da se tamo veselimo, nego samo do doma kulture, jer mnoge ne bi mogle otići tamo gore. Žene su dolazile s košaricama punim kolačićima, slatkišima, pogačicama. Dakako, bilo je i vina, likera, soka.

Rijeko se sastajemo, samo na seoskim priredbama. Svatko je imao nešto novo da priopći. Pjevalo se, veselilo, bila je otvorena i obnovljena knjižnica. Premda nam je selo malo, ima još života u njemu. Imamo pjevački zbor, zajedno smo pjevali naše pjesme iz mladenačkih dana, pa i mađarske pjesme.

Ivo Barić kada je stigao autobusom, čuo je naše pjevanje pa je svratio da nas vidi. Nije se dugo zadržao jer prije kada smo išle u „planinu“, muške namjernike smo skinule nagolo. Jedino su svirci bili muškog roda. Oko 18 sati mi starije žene pošle smo svojim kućama. Pjevački je zbor nastavio pjevati i ostao u domu kulture.

Guganka

XXV. Dani hrvatskoga pučkoga teatra u Hercegovcu

Dvodnevni svetak hrvatske riči, kazališne tradicije i prijateljstva

„Fantazmeštrija” prva je predstava Koljnofceva u hercegovačkom teatru

Hercegovac, nam toliko poznato i drago naselje u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji, u minulih dvadeset i pet ljet postao je srce hrvatskoga amaterskoga kazališća. Mjesto je to kade februarSKI zadnji vikend s neizmjernom radošću i sjajem objavljuje rič hrvatsku, skupa s čuvari, kim je nakana, želja i zadaća spasiti, čuvati, gajiti i braniti materinski jezik i hrvatsku svist u toj sredini, otkud nek dojdju. Ljetos, 22. i 23. februara, ov međunarodni festival, u organizaciji Hrvatske čitaonice Hercegovac, Hrvatske matice iseljenika ter uz pokroviteljstvo Ministarstva kulture Republike Hrvatske i Bjelovarsko-bilogorske županije kot i Općine Hercegovac, po jubilarni put je dao uzroka za skupaspravljanje domaćinova i Hrvatova iz susjednih zemalja. Za nas Gradišćanske Hrvate iz Ugarske ovo ljetno spravišće je i zavolj toga bilo zvanaredno važno, jer najednoč su dostali poziv na XXV. Dane hrvatskoga pučkoga teatra još i dvi naše grupe. Stari, dobri prijatelji iz Petrovoga Sela i naša najmladja

igrokazačka grupa iz Koljnofa. Hrvatski seljački dom, koji je za nas, privilegirane, ki se ovde jur doma čutimo, postao jur i simbol, pred tim objektom su srični dolazak zapečatili skupnom slikom Gradišćanci. Pokidob je petak djelatni dan bio, zakasnili smo otvaranje slikarske izložbe „Iluzija prostora i vremena” autorova Željka i Igora Taritaša, ali pogledi su se nek tako zakvačili na neobični djeli u prostoriji za prijem. Na svečanom otvaranju festivala su pozdravljeni brojni časni gosti, pomoćnici, podupirači i sponzori festivala prez kih ne bi bilo moguće šikano prirediti ovakov sastanak od 200 – 300 ljudi (a tamo se ne broji publika). Izrečena je pravoda dobrodošlica i amaterskim kazališnim grupam iz Hrvatske, Ugarske, Bosne i Hercegovine ter i iz Srbije. Burni aplauz je pratio spominjanje pred misecdan preminuloga idejnoga oca festivala, prof. Stjepana Banasa, u čiju čast je sastavljena

na godišnjicu i izložba. Zrinka Cjetojević, predsjednica Hrvatske čitaonice i koordinatorica ovoga festivala, pripremila je powerpoint prezentaciju o bogatoj hištoriji Hrvatske čitaonice Hercegovac. Otvarajući škatulju spominkova, pojavila su se ljeta, poviđajke i prijatelji, ki su se kroz ftralj stoljeća obrnuli ovde,

Koljnofci na kraju predstave s „posudjenimi” glumci iz Hrvatske čitaonice Hercegovac

Ove dane Hercegovac živi s teatrom

Trenutak za pjesmu

*jezik naš
rič bič vič*

*ćeš
znaš
zač
još
tvrd
živ
naš*

Jurica Čenar

upoznali mjesto i zavolili ovde živće. Iz Ugarske su to bili kazalištarci budimpeštanske Hrvatske osnovne škole i gimnazije, serdahelskoga KUD-a Mura, martinačke osnovne škole, pečuskoga Hrvatskoga kazališća, Igrokazačko društvo Hrvatskoga Židana, sad i Koljnofci, a najvećkrat su simo doputovali Petroviščani. U minuli ljeti sve skupa je ovde izvedeno 120 kazališnih predstava, na gostovanju 38 skupin iz Austrije, BiH; Ugarske, Makedonije, Nimške, Rumunjske, Srbije i Slovačke. Polag toga dugi je red i hrvatskih kazalištarcev, a najbrojniji nastup je imao Picollo teatar iz Staroga Grada. „Zajedništvo u jeziku, kulturi i baštini; oaza kazališnoga amaterstva; most s domovinom i jezikom, hodočasno mjesto kazališnih amaterov“, samo su neki novinarski opisi za hercegovački skup. Prilikom jubileja uru-

„Što te nam reć ljudi?“ – premijera Igrokazačkoga društva Petrovo Selo

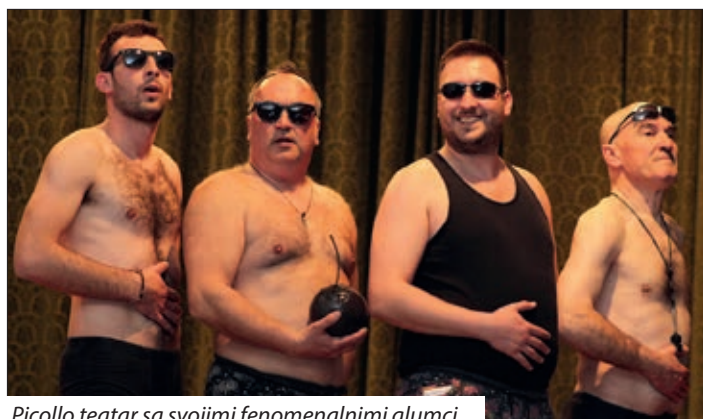
Na spomen idejnoga oca festivala, prof. Stjepana Banasa otvorena je i izložba

Na grobu prijatelja, hercegovačkoga redatelja Ivana Bratkovića s njegovom familijom

čena su i priznanja, uz ostalo i Igrokazačkom društvu Petrovoga Sela za višekratno nastupanje, a i novinarki Timei Horvat za osobni doprinos uspješnom održavanju festivala. Dvodnevni svetak za ljubitelje teatra dočarao je šest predstava. Pučka scena Hrvatske čitaonice Hercegovac inscenirala je kolosalnu komediju Marca Camolettija „Pidžama za šestero“ zrcalo je modernoga hištva, kade se vjernost, iskrenost i ljubav zgublja na svojoj vridnosti. Kusić „Klupko“ u izvedbi KSC-a Prozora iz Rame predstavio je u dubini kipuće odnose, boli i jad, težak žitak „seoske idile“. Koljnofci su u dost kasnoj uri zašli na red sa svojimi skeči Fantazmeštrije (Asistenta prosim!), ali publika i njim nije ostala dužna. U Češkom domu u polnoći je došlo do večere, i uprav tako kot i prlje, do nepozabljive fešte u jednom velikom zagrljaju svih sudionikov. Drugi dan je nastavljen na kazališnoj djelatnici, a Petroviščani su pohodili još cintire, pomoliti se, sviću naž-

gati i vijenac staviti pri grobu Ivana Bratkovića, bivšega redatelja i velikoga prijatelja Gradišćanskih Hrvatov, kot i na zadnjem počivališću prof. Stjepana Banasa. Otpodne je pozvalo petrovsko Igrokazačko društvo prvomu spektaklu i ujedno i premijeri gradišćanskoga pisca Joška Weidingera pod naslovom „Što te nam reć ljudi?“. Skupština na Čosi je puščana na javni spovid žen HKC-a Bunjevačkoga kola iz Subotice, a Ministri iz Picollo teatra briljirali su još jednoč pred hercegovačkim plenumom. Prebrzo su potekle ure i minute ke ćemo, običujemo, još dugo pametiti i nositi u sebi...
Tiho

Picollo teatar sa svojim fenomenalnim glumcima

Petroviščani, Laslo Škrapić i Ana Škrapić-Timar s domaćicom festivala Zrinkom Cjetojević

Aktivni vikend

Četrdeset drugi sajam turizma „Utazás“

Pod krilaticom „Aktivni vikend“, 21. veljače 2019. na prostoru HUNGEXPO-a otvoreno je četrdeset drugo izdanje budimpeštanskog Sajma turizma „Utazás“. Počasna je država gošća sajma bila Alžir, a iz Mađarske u središtu je bila Bačko-kiškunska županija, odnosno grad Kečkemet.

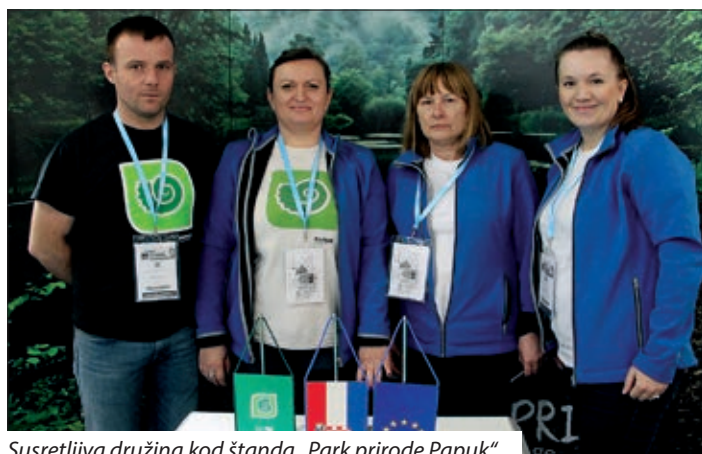
Prvi je dan toga najstaknutijeg susreta putnika, turista i turističkih stručnjaka bio namijenjen struci i medijima. Ove je godine na prostoru HUNGEXPO-a umalo tristo pedeset izlagača čekalo posjetitelje do 24. veljače 2019. Počasna je država gošća sajma, ponovno jedna afrička država: Alžir, a iz Mađarske u središtu je bila Bačko-kiškunska županija, odnosno grad Kečkemet, te programi i ponude nacionalnih tvrđava i dvorova. U radionicama su razmotrene mogućnosti unapređenja i aktivnoga turizma: biciklizma, ronjenja, šetnje i planinarenja, sportskoga ribolova i zračnih sportova te rječarenja. Na sajmu je bilo mogućnosti i susreta s poznatim, u turizmu iskusnim blogerima, i razmjenjivanja iskustava. Aktivni odmor u zadnje vrijeme postao je sve popularnijim među turistima. Ljudi su se postupno okrenuli prema zdravoj prehrani i fizičkoj aktivnosti, i jednako tako željni su na sadržajan način provesti i svoje slobodno vrijeme.

Opuštenost i spontanost, zdrav duh, nove spoznaje i spiritualna iskustva... samo su dio potražnje u današnjici, što bi trebali budnim očima pratiti svi turistički stručnjaci, te svoju ponudu upotpuniti takvim i sličnim sadržajima. Na sajmu u paviljonu „A“ predstavilo se i predstavništvo Hrvatske turističke zajednice u Mađarskoj, na čelu s ravnateljicom Ivanom Herceg, te veselom družinom Parka prirode Papuk i otok Vir, koji svake godine nastupaju na sajmu. HTZ-ov je štand već prvog dana bio lijepo posjećen. „Ne ispunjavajte život danima, ispunite dane životom“; „Dalmacija – Dubrovnik, Raj na zemlji“, samo se neke od krilatica estetsko vrsno opremljenih brošura, vidno privlačnim fotografijama i dobro uređenim tekstom, a po panoima natpis: Hrvatska – Puna života. „Aktivni je turizam jako širok pojam, a Hrvatska svakako ima vrlo široku ponudu za sve turiste, pa tako i za Mađare. Posebno njima jer je za aktivni turizam dovoljan jedan vikend ili jedan duži vikend, a Mađari imaju lijepu praksu spajanja vikenda, tako da ovi se dani mogu provesti u prirodi. Kao što znamo, Mađari nemaju toliko planina, a mi se time apsolutno možemo ponositi i sigurno je to nešto što im možemo ponuditi, gdje mogu provesti svoje slobodno vrijeme. Osim toga tu su još i biciklističke staze, planinarenja, šetačke ture, sve

Govorljive brošure

Štand otoka Vira

Susretljiva družina kod štanda „Park prirode Papuk“

Listaju se brošure.

vrste sportova i rekreacija. Hrvatska dosita ima bogatu ponudu, koju je potrebno ovdje prikazati kako bi Mađari tu ponudu sve više otkrivali“, reče nam ravnateljica Herceg, te je dodala da se ove godine više usredotočilo na kontinentalni dio Hrvatske, na Slavoniju. Odmah uza HTZ-ov štand nalazio se izložbeni prostor Parka prirode Papuk, gdje smo doznali da park najviše posjetitelja bilježi upravo iz Mađarske, kojoj se nalazi razmjerno blizu. Papuk je razmjerno mlad park u Hrvatskoj, star je tek dvadeset godina. Ono što nudi, svakako je aktivni oblik turizma, primjerice planinarenje, vožnja biciklom ili trčanje. Papuk obiluje vodom i šumom, te ima dvjesto kilometara dugu šetačku i sto kilometara dugu biciklističku stazu. Park prirode Papuk dobitnik je natječaja Ministarstva regionalnog razvoja i fondova Europske unije „Geo priče UNESCO geo parka“.

Kristina Goher

Bal Zaklade za Petrovo Selo tradicionalno ludilo

„Cirkus je cili svit“

Maskenbal Zaklade za Petrovo Selo u novijoj povijesti sela je ljeta na ljeto jur nezostavljeni zgoditak. To je dan kad se svaki more čarati i maškarati, a smih i veselje su neizbrisivi tragi noći. Subotu, 9. februara, cirkusu su se mogli veseliti svi oni ki su željni i voljni bili fešte, uz sadašnji i seniorski Pinka-band, a što i je najsegurnije da se je svako „blago“ dobro ćutilo u petroviskom kulturnom domu. Bilo je jila i pila, tombole i jačke, a što je nek drugo tribi fašenjku i svitu u ovom ludilu...

Kotrigi seniorskoga i sadašnjega Pinka-banda

Oroslani mašu za rešetkami kade je ispišeno da blagu je prepovidano dati piti, a majstor za arenu cirkusa, predsjednik Zaklade za Petrovo Selo, Robert Filipović, veselo prima svakoga maškaranta. Svi člani Zaklade se obliču jur po tradiciji, u čiji glava se narodu svako ljeto sjajne ideje za temu ovoga maskenbala. „U lipom broju smo se skupaspravili zopet, to nas jako veseli i ufamo se da svi oni ki su došli, dobro se ćutu. Najvekši dar nam je i velika potpora da ljudi uopće dojdou i po devetnaesti put na ov bal. Med njimi 90 % i prez riči donese i pakete, svoje ponude za tombolu. Ovo ljeto smo si izbrali za suorganizatora HKD Gradišće, ovo jur četiri ljeti biži ovako da nam pomažu na balu i kotrigi drugih društav (ognjogasci, športashi, jačkarice). Uz to da nam je to velika pomoć; cilj nam je da i mladi ljudi vidu, vridno je za selo djelati“, veli Robert Filipović. Prez reklame dojdou jur iz cijele okolice gosti, jednostavno zato da budu dilniki ove fešte, na kojoj gusla stari Pinka-band i sadašnji sastav isto tako. Željko Radoš iz Cavtata, kraj

Dio organizatorov s predsjednikom Zaklade Robertom Filipovićem (sprava)

Petroviski zoološki park?

Dubrovniku, prik prijateljice zajde u naš orsag, a na društvenoj mriži su našli program i tako su doputovali simo. „Jako mi je drago da mogu govoriti hrvatski u Mađarskoj i jako lijepo se osjećam. Organizacija je izvrsna, svi su jako uljudni, gostoprimitljivi i otvoreni. Sviđa mi se i muzika, način kako se Hrvati ponašaju ovdje, kako, i koju glazbu slušaju. Stvarno mi se jako sviđa sve i siguran sam da ću se još mnogo puta vratiti u Petrovo Selo“, odgovori na naše pitanje simpatični mladić iz stare nam domovine. Po običaju, u programu nastupaju tancoši, jačkarice Ljubičice u novoj tirolskoj ulozi, ali je i nekoliko akrobatičnih ter šalnih epizodov. Kljetu, dvadeseti bal je i zbog toga teška zadaća, što naliže organizacije, jer i sambotelski županijski Hrvatski bal će riktati Petrovo Selo. No, po Filipovićevi riči, svi će pravoda na tom djelati da sve bude u najvećem redu. *Tiho*

Folklorashi HKD-a Gradišće u drugoj ulozi

Ćuda je bilo i stranjskih gostov

Fašenjak u Tomašinu

Fašanke, fašenjak dolazi od njemačke riječi (Fasching) i znači meso-jeđe, poklade. Neki sporedni izvori kažu da je razdoblje fašenjaka prije korizme u kojem se priređuju povorke u maškarama i kostimima. Najvjerojatnije su se razvili iz rimskih bakanalija, ali je utemeljen i na magijskome vjerovanju u gonjenje zlih sila, te protjerivanje zime. Kaže se da umaskiranje ima i socijalno značenje jer se time često očituje i društvena kritika. Treba spomenuti da se fašenjak u raznim selima održavao na različito. Ali jedinstveno je za vrijeme fašenjaka to da su se svi obukli u neke maske. Tako je bilo i u podravskom naselju Tomašinu gdje je Hrvatska samouprava priredila već treći put fašenjak u selu. 23. veljače ove godine. Na tu su priredbu stigli većinom iz naselja, ali u maskama su posjetili fašenjak i Hrvati iz okolnih naselja, iz Barče, Dombola, Daranja, Novog Sela... Program su otvorili članovi Hrvatske samouprave, koji su pozdravili nazočne. Zatim je slijedila „povorka u maskama“, što je ujedno značilo i predstavljanje svih obučenih u maskama. Bilo je svakakvih maska, od najkreativnijih i skupnih do malo jednostavnijih, ali jako smiješnih. Svi su se rado pokazali, neki još i s nekoliko rečenica predstavili sebe na šaljiv način, svi su se jako dobro zabavljali. Potom je otpočela zabava, za ugodnu je glazbu bio zadužen Orkestar Drava. Članovi Samouprave pripremili su i malu scensku igru za goste, izveli smiješno stanje o rođenju djeteta. Scenski je komad bio jako uspješan, „glumci“ su svakoga nasmijali.

Nakon kratkog plesanja i zabave slijedila je zajednička večera koju je pripremila Hrvatska samouprava, te su za desert svakoga ponudili kolačima i tortama. Gostoprinstvo se te organizacije izdiže, svi su mogli biti jako zadovoljni. Nakon večere se ponovo plesalo i veselilo, a zatim je slijedila bogata tombola, gdje su svi mogli okušati svoju sreću. Vesela je zabava trajala do kasnih sati.

Ramona Štivić

Sopjanska Bošporijada

Bošpor je jednostavno, neobično i vrlo ukusno jelo, značajno ne samo za mađarsku Podravinu nego i za drugu stranu Drave, za okolicu Sopja. U tome kraju gdje su se bavili uglavnom poljoprivredom, nekad je to bio doručak pred odlazak na njivu. Bošpor se sastoji od mješavine brašna, vode, mljevene slatke paprike, u koju se stavlja kuhana rajčica iz domaće zimnice, i to je crveni bošpor. Posebnu aromu jelu daju domaće suhe kobasice koje se kuhaju u njemu, a može to biti i drugo dimljeno meso, kao što su suha rebra i slanina. Gustoću određuju kuharice, a pravi je bošpor gušći od krem juhe i rjeđi od umaka rajčice. Općina Sopje organizator je četvrte Bošporijade na kojoj će ove godine svoje znanje u kuhanju toga domaćeg jela, značajnog za podravsko područje, pokazati desetak družina s područja Općine Sopje i jedna družina iz Mađarske. Četvrta Bošporijada započela je u 17 sati, 16. veljače 2019. godine, na prostoru sopjanskoga Mjesnog doma. Suradnja među Sopjem i našom Podravinom, pogotovo Starinom, nije nova, već godinama imaju jako čvrstu suradnju, koju će i ove godine još više osnažiti zahvaljujući zajedničkoj provedbi projekta o kojem su odlučili na dogovoru. Dogovor su održali u prostorijama Općine Sopje 23. siječnja 2019. godine na kojem su predstavnici Općine Sopje, predstavnice Agencije za regionalni razvoj VPŽ (VIDRA), voditeljica LAG-a Marinianis i gosti iz Mađarske. Razgovaralo se o međugraničnoj suradnji te provedbi zajedničkih projekata preko natječaja programa INTERREG. U sklopu toga projekta, osim Bošporijade, pripreme su u tijeku za organiziranje uobičajene manifestacije Dravsko proljeće, koja će biti organizirana ove godine u Sopju, 27. travnja. Narečeni su projekti vrijedni oko 380 000 eura, koju svotu žele potrošiti radi zblizavanja hrvatskog življa s obje strane rijeke Drave.

Ramona Štivić

Mala stranica

Maškare u Hrvatskom vrtiću

„U sklopu HOŠIG-ove školske aktivnosti, 1. ožujka 2019. u vrtiću su priređene maškare. U školskoj auli djeca su otpjevala prigodne pjesmice na hrvatskom i mađarskom jeziku, potom i malo zaplesala. Veselica je nastavljena u prostorijama vrtića, gdje su ih čekali obilni stolovi s kolačima, sendvičima i sokovima, te naravno živa glazba školskoga sastava, na čelu s profesorom Stjepanom Dombajem.

Kristina Goher

SVJETSKI DAN RIJEKA

Delta rijeke Dunava

Tisa u Solniku

Sava u Zagrebu

Ušće rijeke Drave

Mnogi ne znaju da je 14. ožujka Svjetski dan rijeka, cilj mu je promicati važnost očuvanja svjetskih rijeka kao jedan od izvora pitke vode i bogatog ekosustava. Premda rijeke i potoci čine tek 0,006 % ukupne količine pitke vode na Zemlji, rijeke obogaćuju ljudski život na mnoge načine: kao izvor pitke vode, sredstvo navodnjavanja, prijevoza i rekreacije, ali i staništa mnogih životinjskih vrsta. Prigodom Dana rijeka donosimo vam nekoliko informacija o našim najvećim rijekama koje teku u našoj zemlji i matičnoj nam domovini.

DUNAV izvire u istočnom Schwarzwald (Crna šuma) i nakon gotovo 2900 kilometara toka (od toga 577 kilometara u Njemačkoj) ulijeva se velikom deltom u Rumunjskoj u Crno more. Dunav je najveća rijeka u Europskoj uniji, nakon Volge, na svom putu protječe kroz deset zemalja: Njemačku, Austriju, Slovačku, Mađarsku, Hrvatsku, Srbiju, Rumunjsku, Bugarsku, Ukrajinu i Moldaviju. Dunav je plovni gotovo u cijelome svom toku, odnosno na 2415 kilometara.

TISA je velika međunarodna rijeka i najveći prtok rijeke Dunava. Izvire u Karpatima na nadmorskoj visini od 1800 m, ali se već poslije 266 km gornjeg toka, kod ušća Samoša, spušta na nešto iznad 200 m nadmorske visine, a dalje blagim padom stiže do ušća u Dunav.

SAVA je prtok rijeke Dunava koji izvire u sjeverozapadnoj Sloveniji. Oblikuje se spajanjem Save Dolinke i Save Bohinjke, a 946 kilometara nizvodno ulijeva se u Dunav u Srbiju – ušće je rijeke Save u Beogradu. Na području Hrvatske ona teče čak 510 kilometara. Sava prolazi kroz četiri države. Od izvora prema ušću to su Slovenija, Hrvatska, Bosna i Hercegovina te Srbija. Zagreb, Slavonski Brod i Sisak samo su neki od gradova koji su se smjestili na toj rijeci.

DRAVA je desni prtok rijeke Dunava, njezina je ukupna dužina 725 kilometara, a prolazi kroz četiri države: Austriju, Sloveniju, Hrvatsku i Mađarsku.

Za pametne i pametnice

Što znaš o rijekama? Spoji odgovarajuće izraze s njihovim značenjem.

IZVOR	udubljenje kojim tekućica teče voda
KORITO	izvor, prtok, lijeva i desna obala i ušće
UŠĆE	manje tekućice, presuše ako dugo ne padne kiša
RIJEKE	mjesto gdje voda utječe u drugu vodu
POTOCI	izvire iz zemlje, najveće tekućice

Keresturska, zagrebačka i golska djeca skupa otjerala zimu

Keresturska Osnovna škola „Nikola Zrinski“ na poklade (fašnik) već godinama priređuje Međunarodnu dječju fašničku povorku na kojoj sudjeluju djeca iz okolnih mjesta, te iz prijateljskih škola matične nam domovine. Ovaj put su male maškare stigle čak iz Zagreba, iz Osnovne škole Retkovec te iz Koprivničko-križevačke županije, iz Gole. Više od 150 maškara prolazilo je kroza selo, te na kraju mimohoda svi su se okupili u domu kulture gdje su se predstavili s veselim programom.

Mnoštvo maska na Dječjem fašniku

Keresturski su se učenici na ovogodišnje poklade posebno pripremali jer su znali da stižu i dragi prijatelji iz Zagreba i Gole. Suradnja s Osnovnom školom Retkovec započela je prije tri godine pošto je potpisan sporazum o obrazovnoj suradnji sa Sveučilištem u Zagrebu u okviru koje godišnje dva ili tri puta studenti u keresturskoj školi održavaju praktične vježbe, a zauzvrat keresturska djeca gostuju u zagrebačkoj Osnovnoj školi Retkovec. Krajem prošle školske godine u zagrebačkoj su školi primljeni keresturski učenici, koji su bili oduševljeni gostoprimstvom i ovaj put su ih oni htjeli razveseliti. Ravnatelj Osnovne škole Retkovec Jako Šuker, koji je ovaj put osobno posjetio kerestursku školu, iznimno se raduje suradnji s hrvatskom školom iz Mađarske.

– Posebno nam je drago da smo se povezali s keresturskom školom, to nam je zapravo prva suradnja u inozemstvu i naša se djeca osobito raduju. Mislim da svaka suradnja otvara nove mogućnosti, odgaja djecu na prihvaćanje drugih, bogati ih, a i nas odrasle novim iskustvima, a drago nam je da na taj način možemo i mi pomoći keresturskoj djeci u očuvanju hrvatskoga jezika. Suradnju svakako želimo nastaviti, i u lipnju ponovno čekamo kerestursku djecu. – rekao je ravnatelj Osnovne škole Retkovec. Najveselija je bila Paula Peršić koja je jedva čekala da vidi svoju dragu prijateljicu Jasminu Solar iz Kerestura. Paula je čak napisala i pjesmu za keresturske

Zagrepečanka Paulina (lijevo) i Keresturkinja Jasmina najbolje su prijateljice.

prijateljice koju je otpjevala na pozornici, pa je nagrađena buranim pljeskom.

– Toliko mi je drago da se opet vidimo. Kada je Jasmina bila kod nas u Zagrebu, vrlo sam je zavoljela jer je jako draga. Ja sam je vodila svaki dan u školu, pokazivala joj što gdje ima, i družile smo se. Pisala sam joj i pismo i sada sam vrlo sretna da smo se ponovno vidjele. – kazala je Paulina i zagrlila svoju kerestursku prijateljicu.

Osim zagrebačke djece, na pokladnu priredbu stigli su i učenici iz Gole u pratnji s učiteljicom Darijom Kovač. Suradnja s golskom Osnovnom školom započela je također prije tri godine, kada su zajedno kandidirali europski projekt i od tada se međusobno posjećuju. Na novi poziv prekograničnoga programa ponovno će se javiti skupa i s drugim pomurskim školama. Prekrasno druženje malih fašenaka završila je zajedničkom zabavom uz pokladnice i slatkiše.

beta

Ravnatelji i nastavnici keresturske i zagrebačke ustanove

Maskenbal u Hrvatskoj osnovnoj školi

U sklopu HOŠIG-ove školske aktivnosti za školsku godinu 2018./19., 28. veljače u predvorju ustanove priređen je uobičajeni maskenbal. Ovoga puta za njegovu provedbu bila je odgovorna nastavnica Ivett Bangha. Program je započeo s povorkom sudionika, potom su gimnazijalci Maja Šindik i Vegim Muhadri najavili izvođače. Jedna od najveselijih školskih sadržaja jesu upravo maškare, ili nastup pod krinkom. U posljednjih godina postalo je modnim nastup po naraštajima zajedno s razrednicom ili odgojiteljicom. Bila je to neka vrst nadmetanja po kategorijama 1.–4. i 5.–8. razredi. Viđeno je vrednovao tročlani prosudbeni odbor, na čelu s predsjednicom, voditeljicom vrtića Magdom Havasi, te članicama: profesoricom mađarskoga jezika i književnosti Ritom Bacsi i MCC-ovom novinarkom Kristinom

Drugi razred u društvu razrednice Kristine Kirhofer

Osmaši u društvu razrednice Rite Grbavac

Goher. Izuzev nastupa 4. razreda, koji je izvodio ples na hrvatsku glazbu „Maškare“, svi su birali uspješnice na engleskome jeziku. Plesove su osmislile i uvježbale razrednice i odgojiteljice: Kata Šokac i Ivett Bangha; Kristina Kirhofer i Monika Režek; Dejana Šimon i Kristina Nemet; Snježana Baltin i Katica Benčik; Anita Bándy; Marijana Jakošević; Žuža Molnar i Rita Grbavac, uza stručnu pomoć profesorice narodnoga plesa Andreje Bálint. I ovoga se puta dokazalo kako su razredi složni, te da su djeca darovita jer u nastupima nisu izostajali ni akrobacijski elementi. I doista, članice prosudbenog odbora nimalo nisu imale lak zadatak, ali odluka je pala. Prvo mjesto u prvoj kategoriji pripalo je 2. razredu, u drugoj kategoriji pak 8. razredu. Svima su dodijeljene spomenice za sudjelovanje, a pobjednicima i skulpturice.

Kristina Goher

SUMARTON

Udruga sumartonskih pajdaša vina „Sveti Martin“ 23. veljače priredila je uobičajenu izložbu vina na kojoj su sudjelovali vinari iz okolnih mjesta te iz partnerskih udruga iz Hrvatske, točnije iz Ludbrega, Slanja i Varaždina. Na natjecanje je pristiglo 62 uzorka od 25 proizvođača vina, saznali smo od predsjednika Udruge Lajoša Vlašića. Vina je ocjenjivao tročlani prosudbeni odbor koji je dodijelio 18 zlatnih, 32 srebrne i 11 brončanih medalja. Najboljim je bijelim vinom proglašen šardone Stjepana Međerija, a najboljim crnim vinom merlot Vinarije „Vino Vlašić“, najboljim vinom sumartonskog vinograda i prvakom svih vina proglašeno je vino Stjepana Međerija. Nakon proglašenja rezultata okupljeni su mogli uživati u kulturnom programu i u odličnoj večeri.

SANTOVO

Pobožnosti križnoga puta u Santovačkoj župi u korizmene vrijeme obavljaju se svakog petka u 15 sati, naizmjenično na hrvatskom odnosno mađarskom jeziku, već prema tome je li mađarski ili hrvatski tjedan. Pobožnosti iz tjedna u tjedan predvodi santovački župnik Imre Polyák. U prvome tjednu korizme, 8. ožujka, križni je put u župnoj crkvi održan na hrvatskom jeziku. Tako će biti i 22. ožujka, te 5. travnja. Kao i svake godine, u vrijeme korizme organizira se već redovita trodnevna duhovna priprava, posebno za hrvatsku i mađarsku zajednicu, koja će se ove godine održati od 25. do 27. ožujka. Pripravu za hrvatsku zajednicu vodit će vlč. János Strigovics iz Bezdana, sva tri dana s početkom u 16.30.

POZIV NA JAVNI NATJEČAJ

Pečuška Hrvatska samouprava raspisuje javni natječaj za dodjelu stipendija hrvatskim srednjoškolicima/srednjošolkama koji/e imaju prebivalište u Pečuhu.

Temeljem ovoga natječaja dodjeljuju se tri stipendije u vrijednosti od 50 000 forinta za prvo polugodište školske godine 2018./19.

Pravo na sudjelovanje u javnom natječaju imaju učenici/ce koji/e ispunjavaju ove opće uvjete:

- pripadnost hrvatskoj zajednici
- prebivalište u Pečuhu
- prosjek ocjena u prethodnom polugodištu najmanje 4,00

Uz prijavu za sudjelovanje na javnom natječaju kandidati/kinje dužni/ne su priložiti:

- dokaz o prebivalištu
- potvrdu srednjoškolske obrazovne ustanove da je kandidat/kandidatkinja polaznik/ica škole
- preslik svjedodžbe o uspjehu na kraju prvoga polugodišta u školskoj godini 2018./19., koji je ovjerio ravnatelj
- kratak životopis na hrvatskom jeziku s posebnim naglaskom na aktivnosti u hrvatskoj zajednici.

Prijave na javni natječaj podnose se zaključno do 31. ožujka 2019. godine.

Prijave s nepotpunom dokumentacijom, neovjerene prijave i neovjerene preslike te nepravovremene prijave neće se razmatrati. Prijavu dostaviti na adresu:

Pécsi Horvát Önkormányzat 7623 Pécs, Esze Tamás u. 3.

KAPOŠ

Zemaljsko društvo mađarsko-hrvatskoga prijateljstva organizira sjednicu Skupštine 30. ožujka 2019. godine (subota) u 13 sati u prostoriji Općine grada Kapoša (vijećnica), Kossuthov trg 1, I. kat 7. Glavne dnevne točke o kojima će se raspravljati jesu: 1. Godišnje izvješće o radu; Izvješće o društvenokorisnom gospodarenju; Financijsko izvješće o ostvarenju lanjskoga plana; 2. Prikaz pristiglih molba za članstvo u Društvo, u članjivanje; 3. Plan rada za 2019. godinu; Financijski plan za 2019. godinu; 4. Odluka o izaslanstvu kandidata za vijećnike mjesne Hrvatske samouprave; 5. Izbor Odbora za imenovanje kandidata za vijećnike Zdm – hp; ostalo: uplata godišnje članarine, poklanjanje 1 % od svog poreza na porezni broj udruge: 18778672-1-14.

POMURJE

U toj hrvatskoj regiji još je i danas živ običaj lakovnog četvrtka, kada se žene okupe u vinogradima; tako su to činile 28. veljače u vinogradima pomurskih sela. Vinogradi Kamanheđa, Boni, Šandorica, Todorica bili su glasni od ženske vike. One su kuhale, pekle izvrsne kolače, obukle stare šarolike haljine i išle od podruma do podruma kušati vina, pjevale i veselile se bez svojih muževa i partnera.

Udruga baranjskih Hrvata poziva svoje članstvo na godišnju skupštinu koja će se održati u domu kulture grada Mišljena u subotu, 23. ožujka, s početkom u 10 sati.

Dnevni red:

1. Izvješće o djelovanju Udruge u 2018. godini
2. Financijsko izvješće 2018. godine
3. Plan rada za 2019. godinu
4. Proračun za 2019. godinu
5. Informacije glede 2019. narodnosnih izbora
6. Razno.

Na licu mjesta mogu se uplatiti ovogodišnje članarine.

ŠELJIN

Kulturno-umjetničko društvo „Zlatne noge“ poziva svakog zainteresiranog na narodni ples, da se prijave kao članovi u Društvo. Očekuju se ujedno i početnici i oni koji već imaju predznanje. Probe se odvijaju svakog petka od 18 do 19 sati u Domu kulture „Ormánáság“. Zainteresirani se mogu priključiti od 8. ožujka.

Utvrđen nadnevak izbora za Europski parlament u Mađarskoj

Predsjednik Mađarske János Áder objavio je nadnevak (datum) izbora za Europski parlament u Mađarskoj, koji će biti 26. svibnja 2019. godine. Kako se na mrežnim stranicama Ureda predsjednika Mađarske navodi, sukladno odluci Europskoga vijeća u zemljama članicama Europske unije, izbore za Europski parlament treba održati između 23. i 26. svibnja 2019. godine. „Sukladno s mojom ustavnom obvezom, u skladu s odredbama EU-a i Temeljnoga zakona Mađarske, nadnevak izbora u Mađarskoj za Europski parlament raspisan je za 26. svibanj 2019.“, izjavio je predsjednik Mađarske Áder. Dodao je da su izbori za svakoga mađarskog državljanina s pravom glasa prigoda da utječe na budućnost Europske unije u sljedećih pet godina. „Mađarska je naša domovina, Europa je naš zajednički dom. Pozivam sve moje sunarodnjake, koji imaju pravo glasa, na sudjelovanje na idućim izborima za Europski parlament“, navodi se još u objavi.

Izbori za Europski parlament održavaju se svakih pet godina. Prema izbornom zakonu iz 1976. godine, izbori bi se trebali održati od 6. do 9. lipnja 2019. Zemlje članice zaključile su da nije moguće održati izbore na te nadnevke, te su se jednoglasno dogovorile za alternativne nadnevke. Zadnji su europski izbori održani od 22. do 25. svibnja 2014. godine. Oni se provode u svim zemljama članicama EU-a. Parlament se trenutno sastoji od 751 zastupničkoga mjesta, što je najveći broj prema Ugovorima EU-a. Izvješće koje je usvojeno predlaže da se nakon Brexita 27 od 73 britanska mandata raspodijeli na ostale zemlje članice, a ostalih 46 bit će u pričuvi, primjerice za buduće države članice. Prema tome, broj zastupnika u 2019. bit će 705, Mađarska ima pravo delegirati 21 zastupnika.